

Kocián P. & Kocián J. (2009): Příspěvek ke květeně Novojičínska a okolí – I.– Vlastiv. Sborn. Novojičínska, Nový Jičín, 59: 173-185.

Příspěvek ke květeně Novojičínska a okolí - I

Petr Kocián - Jiří Kocián

Abstract.

Ambrosia artemisiifolia, *Digitaria sanguinalis* subsp. *pectiniformis*, *Erechtites hieraciifolia*, *Hieracium maculatum*, *Senecio vernalis* and *Veronica dillenii* have been found as new species for the Nový Jičín district region. Also new localities of rare or alien species *Dipsacus laciniatus*, *Epipactis albensis*, *Epipactis purpurata*, *Hieracium bifidum*, *Kickxia spuria* subsp. *spuria*, *Sedum hispanicum*, *Taraxacum parnassicum*, *Taraxacum prunicolor* and *Veronica filiformis* are reported.

Key words. Czech Republic, Northern Moravia, Nový Jičín district and surroundings, floristic records.

Abstrakt.

V příspěvku jsou uvedeny taxony, které jsou publikovány pro Novojičínsko poprvé: *Ambrosia artemisiifolia*, *Digitaria sanguinalis* subsp. *pectiniformis*, *Erechtites hieraciifolia*, *Hieracium maculatum*, *Senecio vernalis* a *Veronica dillenii*. Dále jsou uváděny nálezy nových lokalit *Dipsacus laciniatus*, *Epipactis albensis*, *Epipactis purpurata*, *Hieracium bifidum*, *Kickxia spuria* subsp. *spuria*, *Sedum hispanicum*, *Taraxacum parnassicum*, *Taraxacum prunicolor* a *Veronica filiformis*.

Klíčová slova. Česká republika, severní Morava, Nový Jičín a okolí, floristické záznamy.

Úvod

Tento první příspěvek nové rubriky floristických nálezů cévnatých rostlin na území Novojičínska a v jeho okolí má za cíl přispět k poznání místní flóry a umožnit publikovat nálezy ze zkoumaného území. Protože dosud na severní Moravě, resp. ani pro Novojičínsko a okolí neexistuje žádná ucelená nálezová databáze cévnatých rostlin, věříme, že tato rubrika bude přínosem pro floristické bádání na daném území a bude možným katalyzátorem pro vytvoření takové databáze. V rubrice budou publikovány nálezy ohrožených či chráněných druhů, významných nebo zajímavých a také nových taxonů pro danou oblast.

V prvním příspěvku jsou uvedeny taxony, které jsou publikovány pro Novojičínsko poprvé: *Ambrosia artemisiifolia*, *Digitaria sanguinalis* subsp. *pectiniformis*, *Erechtites hieraciifolia*, *Hieracium maculatum*, *Senecio vernalis* a *Veronica dillenii*. Ze vzácnějších taxonů jsou uváděny nové lokality *Dipsacus laciniatus*, *Epipactis albensis*, *Epipactis purpurata*, *Hieracium bifidum*, *Kickxia spuria* subsp. *spuria*, *Taraxacum parnassicum* a *Taraxacum prunicolor*. Pozornost je věnována také zajímavým neofytům jako je *Sedum hispanicum* či *Veronica filiformis*.

Metodika

Vymezení zájmového území je dáno hranicemi okresu Nový Jičín s přihlédnutím i k blízkému okolí. Nomenklatura taxonů je uváděna podle práce KUBÁT et al. (2002). Jednotlivé lokality jsou zařazeny do fytochorionů podle práce SKALICKÝ (1988). Mapovací pole středoevropského síťového mapování jsou stanovena podle práce EHRENDORFER & HAMANN (1965). Souřadnice a nadmořská výška jsou odečteny z GPS přístroje a jsou uváděny v systému WGS 84, výjimečně jsou odečteny z mapového podkladu aplikace MapSource, verze 6.12.4. (GARMIN 1999-2007). Zkratky veřejných herbářů jsou citovány podle práce VOZÁROVÁ & SUTORÝ (2001), v případě uložení sběru v soukromém herbáři je uvedeno "herb." společně se jménem majitele. Celostátní kategorie ohrožení jsou citovány podle práce PROCHÁZKA (2001). Kategorie ohrožení pro území Moravskoslezského kraje je uváděna podle práce SEDLÁČKOVÁ & PLÁŠEK (2005). Kategorie ohrožení pro území okresu Nový Jičín jsou uváděna podle práce SEDLÁČKOVÁ (2008).

Ambrosia artemisiifolia L. – ambrózie peřenolistá

76a. Moravská brána vlastní, **Kopřivnice** (6374d): nákladové nádraží, hojně v kolejišti překladního terminálu, do 100 jedinců, 49°36'41,900"N, 18°8'55,100"E, 316 m n.m. (20. 10. 2007 leg. P. Kocián, NJM et herb. Petr Kocián)

Nový druh pro Novojičínsko

Ambrózie peřenolistá je jednoletá bylina z čeledi ambróziovitých (*Ambrosiaceae*), pocházející ze Severní Ameriky. Na území České republiky byla zavlékána od konce 19. století, na Moravě však byla poprvé sbírána až v polovině 20. století (JEHLÍK 1998). V České republice se vyskytuje roztroušeně až vzácně, častěji v teplejších územích. Roste zejména na železničních nádražích, v přístavech a lodních překladištích, v zemědělských a průmyslových objektech, na rumišťích a skládkách, u obilních sil a podél komunikací (JEHLÍK 1998).

Na území severovýchodní Moravy a Slezska se vyskytuje roztroušeně (cf. JEHLÍK 1998). Lze však pozorovat pozvolný nárůst lokalit (většinou se jedná o železniční nádraží, seřadiště, méně pak rudiště).

Z území Novojičínska ani z fytogeografického podokresu 76a. Moravská brána vlastní nebyl druh dosud v literatuře uváděn (cf. JEHLÍK 1998, SLAVÍK 2004). Nález z nákladového nádraží v Kopřivnici je důkazem postupného feroviatického šíření druhu. Bohatá populace (do 100 jedinců) je omezena na nezapojené šterkovité plochy kontejnerového překladiště a přilehlé kolejiště. V blízkém okolí nádraží nebyly rostliny pozorovány.

Digitaria sanguinalis subsp. *pectiniformis* Henrard – rosička krvavá brvitá

ČR: C4b SM: – NJ: –

76a. Moravská brána vlastní, **Nový Jičín** (6474a): vlakové nádraží Nový Jičín-Město, kolejiště vlečky, 588 m s. kostela, 49°35'57,900"N, 18°0'33,800"E, 259 m n.m., do 20 exemplářů (25. 9. 2007 leg. P. Kocián, NJM et herb. P. Kocián)

- 76a. Moravská brána vlastní, **Nový Jičín** (6474a): podél komunikace u zahrádkářské kolonie, 1,6 km sz. kostela, 49°36'0,900"N, 18°1'54,700"E, 290 m n.m., 2 jedinci (29. 10. 2008 leg. P. Kocián, NJM et herb. P. Kocián)
- 76a. Moravská brána vlastní, **Štramberk** (6474b): vlakové nádraží, okraj kolejíště, 49°35'0,8000"N, 18°8'5,7999"E, 362 m n.m., roztroušeně (15. 9. 2007 leg. P. Kocián, NJM et herb. P. Kocián, 1. 10. 2008 not. P. Kocián et P. Pavlík)

Nový poddruh pro Novojičínsko

Rosička krvavá je jednoletá tráva z čeledi lipnicovitých (*Poaceae*). Česká botanika (DOSTÁL 1989, KUBÁT et. al. 2002) rozlišuje u tohoto druhu dva poddruhy: rosičku krvavou pravou (*Digitaria sanguinalis* subsp. *sanguinalis*) a rosičku krvavou brvitou (*D. sanguinalis* subsp. *pectiniformis*). *D. sanguinalis* subsp. *pectiniformis* je vzácnějším poddruhem a její celkové rozšíření na území České republiky není doposud dobře známo (cf. KUBÁT 2006). Na území České republiky se podle současných znalostí vyskytuje dosti vzácně, a to na železničních nádražích, v kolejíštích, v dlažbách chodníků, na polích, v zahradnických objektech nebo podél komunikací.

Rozšíření *D. sanguinalis* subsp. *pectiniformis* na území severní Moravy a Slezska není rovněž dosud dobře známo a zpracováno. Vyskytuje se zde většinou na železničních nádražích a v kolejíštích (KOCIÁN P., in prep.).

Z území Novojičínska dosud nebyl tento poddruh udáván. Na objevených lokalitách se *D. sanguinalis* subsp. *pectiniformis* vyskytuje ojedinelé v počtu několika desítek jedinců a ve většině případů vždy společně s hojným nominátním poddruhem *D. sanguinalis* subsp. *sanguinalis*. Na základě zjištění autora se však *D. sanguinalis* subsp. *pectiniformis* vyskytuje i na jiných místech Novojičínska, než je uváděno výše, především na železničních nádražích a v kolejíštích. O těchto nálezech bude souhrnně referováno v samostatném článku pojednávajícím o nálezech zástupců rodu *Digitaria* na severní Moravě a ve Slezsku (KOCIÁN P., in prep.). Ze zkušenosti prvního autora je *D. sanguinalis* subsp. *pectiniformis* často botaniky přehlížena a jednotlivé nálezy dokladované v herbářích jsou převážně náhodné sběry.

V Červeném seznamu cévnatých rostlin Moravskoslezského kraje není tento poddruh zmíněn, i když byl na území kraje sbírán v 70. letech 20. století (např. 1972 *Burša* OP, 1973 *Burša* CESK, 1974 *Kilián* FMM), resp. doklady jsou i staršího data a uváděné pod jménem *D. ciliaris*. V Červeném seznamu cévnatých rostlin Moravskoslezského kraje a rovněž v Černém a červeném seznamu cévnatých rostlin Novojičínska je vhodné zařadit *D. sanguinalis* subsp. *pectiniformis* do kategorie C4 – druhy vyžadující pozornost.

Dipsacus laciniatus L. – štetka laločnatá

ČR: C2 SM: C2 NJ: C2

- 76a. Moravská brána vlastní, **Nový Jičín** (6374c): plocha mezi křovinami na okraji silnice I/48 a polem, u plynového uzávěru, 49°36'32,400"N, 18°2'26,000"E, 300 m n.m., cca 35 jedinců (20. 7. 2009 leg. P. Kocián, NJM et herb. P. Kocián)

- 76a. Moravská brána vlastní, **Štramberk** (6474b): Libotín; příjezdová plocha k provozní sondě TV 45, 49°35'7,9500"N, 18°5'17,719"E, 331 m n.m., 2 exempláře později sesekané při údržbě (20. 6. 2007 leg. P. Kocián, herb. P. Kocián)
- 76a. Moravská brána vlastní, **Hodslavice** (6474c): okraj silnice I/47, 49°32'28.538"N, 18°1'32.775"E, 395 m n.m., 12 jedinců (22. 7. 2008 leg. P. Kocián, NJM et herb. P. Kocián)
- 84a. Beskydské podhůří, **Příbor** (6374d): odpadový dvůr hřbitova, 650 m s. od kostela, 49°38'40.937"N, 18°8'41.386"E, 395 m n.m., několik desítek jedinců (27. 9. 2008 leg. P. Kocián, NJM et herb. P. Kocián)

V České republice se vyskytuje na náspech komunikací, hrázích, okrajích cest, rumišťích, křovinatých svazích a neobhospodařovaných pastvinách a loukách především v teplejších oblastech (ŠTĚPÁNEK & HOLUB 1997). Na Moravě (zejména jižní) je častější než v Čechách.

Na Novojičínsku je v novější literatuře štetka laločnatá udávána ze Ženkavy, Štramberka, Prchalova a Tiché (GRULICH 2003). SEDLÁČKOVÁ (2008) zmiňuje celkem 5 lokalit na území okresu.

***Erechtites hieraciifolia* (L.) DC. – starčkovec jestřábníkolistý**

- 76a. Moravská brána vlastní, **Rybí** (6374d): Libhošťská hůrka, paseka a okraj paseky a lesa, 950 m v. kóty 484, několik desítek jedinců, 49°36'38,408"N, 18°5'20,825"E, 407 m n.m. (10. 9. 2008 leg. Jiří Kocián et Petr Kocián, NJM et herb. Petr Kocián)

Nový druh pro Novojičínsko

Starčkovec jestřábníkolistý je jednoletá bylina z čeledi hvězdnicovitých (*Asteraceae*), původem z mírných pásů Severní a Jižní Ameriky, na našem území známá od konce 19. století. V současnosti se považuje za zdomácnělý druh. Na území České republiky se vyskytuje ve světlých lesích, lesních lemech a průsecích, na pasekách a keřnatých stráních, nádražích a překladištích dřeva (DVOŘÁKOVÁ 2004).

Na severovýchodní Moravě a ve Slezsku se vyskytuje roztroušeně a pomíjivě. V minulosti byl přechodně pozorován např. u Frýdku (OTRUBA 1926) nebo u Dobré u Frýdku (1959 *Kilián* FMM). Většina současných lokalit se nachází v lesnatých územích na pasekách, v lesních průsecích nebo podél lesních cest. Častější výskyt pozorujeme na Opavsku – Chuchelná (1998 leg. A. Pečinka et Z. Dočkalová, OL), Kozmice (2001 leg. V. Koutecká, OSM), Vřesina a Leskovec (obě PRYMUSOVÁ 2008). Na území Novojičínska nebyl druh dosud zaznamenán.

Na lokalitě byl zaznamenán tento fytoecologický snímek:

Rybí, Libhošťská hůrka, paseka vzniklá po částečném smýcení jehličnatého lesa (*Larix deciduosa*, *Pinus sylvestris*) s roztroušenými pozůstalými stromy, 49°36'38,408"N, 18°5'20,825"E, exp. V, sklon 5°, plocha 25 m², 407 m n.m., 10.9.2008, J. Kocián.

E₁: *Erechtites hieraciifolia* 5, *Impatiens parviflora* 3, *Persicaria hydropiper* 3, *Athyrium filix-femina* 1, *Rubus* sp. 3, *Urtica dioica* 1, *Fagus sylvatica* (juv.) 2.

Epipactis albensis Nováková et Rydlo – krušík polabský

ČR: C2 SM: C3 NJ: C3

- 76a. Moravská brána vlastní, **Vražné** (6373c): okraj silnice 04735 Vražné-Odry, podél Vraženského rybníka, 2,2 km sz. kostela ve Vražném, 49°38'30,839"N, 17°50'59,135"E, 286 m n.m., 5 jedinců (11. 7. 2007 leg. P. Kocián, herb. P. Kocián)
- 76a. Moravská brána vlastní, **Nový Jičín** (6374c): městský hřbitov, hrob rodiny Dlabajovy, sektor B, 1,3 km sv. Farního kostela, 49°36'3,4900"N, 18°1'41,249"E, 294 m n.m., 6 jedinců (14. 7. 2007 leg. P. Kocián, NJM)
- 84a. Beskydské podhůří, **Trnávka** (6375a): jihozápadní břeh Trnavského rybníka, 377 m sz. kostela, 49°40'57,251"N, 18°10'57,107"E, 252 m n.m., 2 jedinci (10. 8. 2007 leg. P. Kocián, herb. P. Kocián)

Na území České republiky se *E. albensis* vyskytuje ve stinných lužních lesích, břehových porostech vodních toků, v okolí svahových pramenišť a potoků v duboha-břínách nebo bučinách, v příkopech lesních cest nebo v erozních rýhách (BATOUSEK 2005).

Těžiště rozšíření *E. albensis* na severovýchodní Moravě a ve Slezsku se nachází v Poodří, odkud vybíhá podél toků do lesních porostů přilehlých pahorkatin (BATOUSEK 2005).

Na Novojičínsku je recentně znám z 9 lokalit (SEDLÁČKOVÁ 2008). Nejvíce nálezů pochází z lužních lesů v Poodří. Zde uváděné nálezy dokládají jistou ekologickou plasticitu druhu, který se může vyskytovat také na polopřirozených a v případě hrobového místa na hřbitově v Novém Jičíně i na zcela synantropních stanovištích.

Epipactis purpurata Sm. – krušík modrofialový

ČR: C3 SM: C2 NJ: C2

- 80b. Veřovické vrchy, **Mořkov** (6474c): PR Trojačka, spodní část rezervace, listnatý les, 49°31'7,2000"N, 18°2'43,800"E, 487 m n.m., 1 jedinec (31. 7. 2007 not. Petr Kocián et Jiří Kocián, foto P. Kocián)

V České republice se vyskytuje ve stinných listnatých lesích, vzácněji v lužních lesích (BATOUSEK 2005).

Na území severovýchodní Moravy je druh zastoupen několika lokalitami v Ostravské pánvi (83.) a Podbeskydské pahorkatině (84.), dále pak v Moravské bráně vlastní (76a.). Z fytogeografického podokresu 80b. Veřovické vrchy není udáván (cf. JATIOVÁ & ŠMITÁK 1996).

Na Novojičínsku udává SEDLÁČKOVÁ (2008) 3 lokality.

Filago arvensis L. – bělolist rolní

ČR: C3 SM: C3 NJ: C3

- 76a. Moravská brána vlastní, **Štramberk** (6474b): vlakové nádraží, šterkovitá navážka na železničním náspu, 49°34'54,5"N, 18°7'47,3"E, 348 m n.m., 1 jedinec (12. 8. 2008 leg. P. Kocián, herb. P. Kocián)

V České republice byl v minulosti hojný na celém území, avšak v poslední době značně ustoupil. Roste v nezapojených porostech, nejčastěji na okrajích cest a polí, úhorech, náspech, mezích, suchých pastvinách, písčinách, v lomech a světlých borových lesích (ŠTECH 2004).

Na území Novojičínska udává SEDLÁČKOVÁ (2008) recentně 5 lokalit.

Z území Štramberka nebyl bělolist rolní dosud uváděn (cf. OTRUBA 1930, PAVLÍK 2008). Jediný exemplář rostl na ploše tvořené navázkou drobného kamení a šterku. Byl zde patrně zavlečen nákladní železniční dopravou nebo při přepravě stavebního materiálu a jeho výskyt má pravděpodobně přechodný ráz.

Hieracium bifidum Hornem.– jestřábník dvouklaný

ČR: C3 SM: A2 NJ: –

- 76a. Moravská brána vlastní, **Kopřivnice** (6474b): Raškův kámen, vápencová skála, 49°34'59,7"N, 18°9'47,67"E, 530 m n.m. (16. 5. 2007 leg. *J. Kocián*, rev. *J. Chrtek*, herb. Jiří Kocián)
- 76a. Moravská brána vlastní, **Kopřivnice** (6474b): Červený kámen, východní část, suchý výslunný trávník malé paseky, 49°34'37,300"N, 18°8'36,000"E, 590 m n.m. (24. 5. 2008 leg. *J. Kocián*, herb. Jiří Kocián)
- 76a. Moravská brána vlastní, **Štramberk** (6474b): Zámecký vrch, zeď vedoucí k Trůbě, 49°35'33,32"N, 18°6'58,2"E, 400 m n.m. (19. 5. 2007 leg. *J. Kocián*, herb. Jiří Kocián)
- 76a. Moravská brána vlastní, **Štramberk** (6474b): Zámecký vrch, skalnatý výchoz na jz. svahu Zámeckého vrchu, 49°35'30,19"N, 18°6'53,59"E, 400 m n.m. (19. 5. 2007 leg. *J. Kocián*, rev. *J. Chrtek*, herb. Jiří Kocián)
- 76a. Moravská brána vlastní, **Štramberk** (6474b): Dolní Kamenárka, průchod skalní stěnou v jv. části lomu, 49°35'16,38"N, 18°7'36,65"E, 294 m n.m. (17. 5. 2007 not. *J. Kocián*)
- 76a. Moravská brána vlastní, **Štramberk** (6474b): Kotouč, vápencový lom, 6. etáž, 49°34'59,02"N, 18°7'13,18"E, 350 m n.m. (17. 5. 2007 not. *J. Kocián*)
- 76a. Moravská brána vlastní, **Štramberk** (6474b): Horní Kamenárka, podél lesní cestičky, 49°35'25,3"N, 18°7'14,9"E, 447 m n.m. (24. 4. 2008 leg. *P. Kocián*, herb. Jiří Kocián)
- 76a. Moravská brána vlastní, **Štramberk** (6474b): Kotouč, kamenitý svah při v. okraji areálu lomu u parkoviště poblíž hřbitova, 49°35'6,92"N, 18°7'27,057"E, 400 m n.m. (22. 5. 2009 not. *J. Kocián*)

Na území České republiky se vyskytuje častěji v Čechách, na Moravě vzácněji. Roste na skalách, sutích, kamenitých svazích, ve světlých lesích (CHRTEK jun. 2004).

Na území Moravskoslezského kraje je považován v práci SEDLÁČKOVÁ & PLÁŠEK (2005) jako nezvěstný. Zařazení do této kategorie není přesné. Jak uvádí GRULICH (2003), byl v rámci floristického kurzu konaného v roce 1999 na Novojičínsku zjištěn výskyt *H. bifidum* na Raškově kameni poblíž Kopřivnice (tato lokalita byla v roce 2007 ověřena – viz výše). Na severní Moravě se *H. bifidum* vyskytuje vzácně v pahorkatinách lemujících Moravskou bránu a v Hrubém Jeseníku.

V rámci projektu mapování jestřábníků na severní Moravě a ve Slezsku byly druhým autorem zachyceny výše uváděné lokality *H. bifidum* na Novojičinsku. Druh zde byl zaznamenán pouze v oblasti Štamberka a Koprivnice, a to na výslunných vápencových výchozech, kamenitých vápencových svazích a sutích. Výjimku tvoří lokalita na Červeném kameni, kde druh roste v xerotermní vegetaci paseky, a lokalita na Zámeckém vrchu, kde se druh nalézá na zastíněném místě ve spárách zdi. Nejbohatší lokalita je na Raškově kameni, čítající několik desítek jedinců. Na ostatních lokalitách jsou populace malé, řádově v počtu jedinců. Přestože oblasti Štamberka je dlouhodobě z floristického hlediska věnována velká pozornost, *H. bifidum* bývá přehlíženo nebo ztotožňováno s habituelně podobným *H. murorum*. Existuje tedy reálný předpoklad, že v budoucnosti budou objeveny další nové lokality.

H. bifidum se ve studované oblasti nachází v jednotné, relativně dobře morfologicky vyhraněné formě náležející ke skupině subspecií (gregu) *bifidum*. Rostliny mají nápadně plstnaté zákrovy a výrazné tmavě fialové skvrny na listech (u rostlin ze zastíněného stanoviště na Zámeckém vrchu méně výrazné, nicméně vždy rozpoznatelné).

Jestřábník dvouklaný je zařazen v Červeném seznamu cévnatých rostlin Moravskoslezského kraje jako nezvěstný taxon (A2). Z výše uvedených důvodů je však nutné *H. bifidum* přeargovat z kategorie nezvěstných taxonů do kategorie silně ohrožených druhů (C2). V Černém a červeném seznamu cévnatých rostlin Novojičinska (SEDLÁČKOVÁ 2008) není uveden. Bude jej vhodné zařadit do kategorie silně ohrožených druhů (C2).

***Hieracium maculatum* Schrank – jestřábník skvrnitý**

ČR: C4a SM: – NJ: –

76a. Moravská brána vlastní, **Nový Jičín** (6474a): Skalky, okraj lesní cestičky ve smrkové monokultuře s porosty ostružiníku, asi 70 m JZ studánky, 49°34'54,29"N, 18°0'54,94"E, 330 m n.m. (19. 6. 2007 leg. J. Kocián, herb. Jiří Kocián)

Nový druh pro Novojičinsko

Na území České republiky se vyskytuje vzácně až roztroušeně v teplejších pahorkatinách a nížinách, častěji na Moravě. Roste ve světlých doubravách a borech, v lesních lemech, na skalnatých a kamenitých svazích (CHRTEK jun. 2004).

Na Moravě zasahuje na sever až k Boskovicím a Hranicím na Moravě (CHRTEK jun. 2004). Z území Novojičinska dosud nebyl udáván. Populace je prostorově značně omezená, nicméně je stabilní a každý rok několik jedinců vykvétá a plodí. Lokalita je zajímavá tím, že se zde druh vyskytuje ve zdánlivě nevhodném ekosystému smrkové monokultury s bohatým podrostem ostružiníku (*Rubus* sp.). *H. maculatum* zde odolává silnému konkurenčnímu tlaku ostružiníku růstem podél sešlapem udržované lesní cestičky.

V Červeném seznamu cévnatých rostlin Moravskoslezského kraje bude vhodné zařadit *H. maculatum* do kategorie C4 – druhy vyžadující pozornost. V Černém a červeném seznamu cévnatých rostlin Novojičinska jej bude vhodné zařadit do kategorie druhů vyžadujících pozornost (C4).

Kickxia spuria subsp. *spuria* (L.) Dumort.L. – úporek pochybný pravý

ČR: C2 SM: C1 NJ: C1

- 76a. Moravská brána vlastní, **Perná** (6473d): neobdělávaný okraj kukuřičného pole, 500 m v. od kaple, 49°31'42,588"N, 17°57'6,1929"E, 395 m n.m. (27. 9. 2008 leg. *P. Kocián*, NJM et herb. Petr Kocián)
- 76a. Moravská brána vlastní, **Štramberk** (6474b): Rybské paseky, okraj obilného pole, po sklizni, strniště, 670 m. sz. od kostela sv. Kateřiny, 49°35'55,000"N, 18°5'31,600"E, 316 m n.m. (28. 9. 2008 leg. *P. Kocián*, NJM et herb. Petr Kocián)

Na území České republiky se v naprosté většině vyskytuje v termofytiku, do mezofytika přesahuje výrazněji pouze na východě Moravy. Roste na polích, úho-rech, mezích, někdy i ruderalních místech (SLAVÍK 2000). Pokles jeho výskytu zapříčinila změna agrotechnických zásahů (bezprostřední podmínka po sklizni) a také nadměrné používání herbicidů.

Podle CIMALOVÉ (2006) je výskyt *K. spuria* subsp. *spuria* na území severní Moravy vzácný. SEDLÁČKOVÁ (1986) ji uvádí pouze z polí jižně od Jasenice na Valašskomeziříčsku (okres Vsetín). Zmiňuje se však o možnosti výskytu na vhodných místech Novojičínska. Novější literatura se zmiňuje pouze o jedné lokalitě na Novojičínsku (Příbor – Klokočov), která byla objevena účastníky floristického kurzu konaného v Novém Jičíně v roce 1999 (cf. GRULICH 2003).

Na území Štramberka byla *K. spuria* subsp. *spuria* sbírána v srpnu 1933 „v jete-liništi u tamovického kostelíka nedaleko Štramberka“ (leg. *F. Černoch*, BRNM). Ze Štramberka nebyla od té doby známa ani uváděna (cf. PAVLÍK 2008). Nález z lokality Perná navazuje na výskyt *K. spuria* subsp. *spuria* u obce Jasenice (cf. SEDLÁČKOVÁ 1986), kde byl tento poddruh opět ověřen v roce 1996 (leg. *M. Sedláčková*, NJM).

Sedum hispanicum L. – rozchodník španělský

- 76a. Moravská brána vlastní, **Bernartice n. Odrou** (6373d): pravý a levý okraj silnice Šenov u Nového Jičína - Bernartice n. Odrou, 49°37'9,2639"N, 17°57'58,859"E, 297 m n.m. (8. 6. 2007 leg. *P. Kocián*, herb. *P. Kocián*)
- 76a. Moravská brána vlastní, **Palačov** (6473b): pravý okraj silnice z Palačova do Jičiny, 600 m sv. od kaple v obci, 49°33'9,9720"N, 17°55'45,983"E, 324 m n.m. (4. 8. 2007 leg. *P. Kocián*, herb. *P. Kocián*)
- 76a. Moravská brána vlastní, **Nový Jičín** (6474a): vlakové nádraží Nový Jičín-město, kolejiště vlečky, 588 m s. kostela, 49°35'57,24"N, 18°0'31,273"E, 259 m n.m. (25. 5. 2008 leg. *P. Kocián*, herb. *P. Kocián*)
- 76a. Moravská brána vlastní, **Straník** (6474a): okraj zpevněné účelové komunikace vedoucí k rumišti, 1,8 km. sv. od kaple v obci, 49°33'6,5160"N, 18°0'56,628"E, 319 m n.m. (1. 8. 2007 leg. *P. Kocián*, herb. *P. Kocián*)

V České republice se jedná o nepůvodní taxon, který se v posledních letech rychle šíří. Nejstarší údaj o zplnění pochází z roku 1954 (DRDA 2004). Vyskytuje se na antropicky ovlivněných stanovištích, jako jsou okraje komunikací, navážky

šterku, hřbitovy, zahrady (GRULICH 1992). Nalézt jej můžeme také na nádražích a rumišťích či šterkových náplavech.

Na území Novojičinska byl zachycen v průběhu floristického kurzu v roce 1999 na hřbitově a v centru města Nového Jičina (GRULICH 2003).

Na lokalitě Bernartice n. Odrou vytváří velmi hojnou populaci (stovky jedinců) podél silnice v délce asi 150 m společně se *Sedum acre*. Populace na lokalitách Straník a Palačov jsou málo početné (desítky jedinců). V prostoru vlakového nádraží Nový Jičín - město vytváří stabilizovanou populaci čítající několik stovek jedinců.

S. hispanicum je neagresivní invazní taxon, u kterého se dá předpokládat postupné šíření na území Novojičinska. Především podél silničních komunikací, na nádražích, na hřbitovech a v jejich blízkosti či v okolí zahrádek lze očekávat jeho další šíření.

Senecio vernalis WALDST. ET KIT. – starček jarní

76a. Moravská brána vlastní, **Kopřivnice** (6374d): nákladové nádraží, v kolejišti překladního terminálu, 3 jedinci, 49°36'41,900"N, 18°8'55,100"E, 316 m n.m. (18. 5. 2008 leg. P. Kocián, NJM et herb. Petr Kocián)

Nový druh pro Novojičinsko

Starček jarní je jednoletá bylina z čeledi hvězdnicovitých (*Asteraceae*), pocházející z východní Evropy a Balkánu a západní Asie. Na území České republiky se rozšířil v 19. století, dnes se již jedná o zdomácnělý druh (PYŠEK et al. 2002).

V České republice se vyskytuje na polích, úhorech, vinicích, rumišťích, často na nádražích. Jeho výskyt je hojný v teplejších oblastech Čech, na Moravě roztroušený (GRULICH 2004).

Na území severovýchodní Moravy se v minulosti vyskytoval občas, ve Slezsku poněkud hojněji, a to na polích, jetelištích, úhorech nebo mýtinách (FORMÁNEK 1887). Ve druhé polovině 20. století jako polní plevel značně ustoupil a v současné době se vyskytuje roztroušeně na železničních nádražích a v kolejištích, případně na rudištích.

Z území Novojičinska nebyl druh dosud uváděn (cf. GRULICH 2003, 2004).

Taraxacum parnassicum DAHLST. – pampeliška slezská

ČR: - SM: C3 NJ: -

76a. Moravská brána vlastní, **Straník** (6473b): PP Polštářové lávy ve Straníku, blízké okolí kapličky Panny Marie, 574 m SZ středu obce, 49°32'57,699"N, 17°59'14,399"E, 410 m n.m. (26. 5. 2008 leg. P. Kocián, rev. R. J. Vašut, herb. Petr Kocián)

84a. Beskydské podhůří, **Hukvaldy** (6375c): skalka před hlavní branou do hradu Hukvaldy, 420 m JV kostela, 49°37'17,300"N, 18°13'36,499"E, 475 m n.m. (26. 5. 2008 leg. P. Kocián, rev. R. J. Vašut, herb. Petr Kocián)

Pampeliška slezská je nejběžnější zástupcem sekce *Erythrosperma* v České republice. Na našem území se vyskytuje na výslunných trávnících a pastvinách, skalnatých svazích, křovinatých xerothermních stráních a také na ruderalních

stanovištích - podél pěšin, na hradních vrších nebo v opuštěných lomech (KUBÁT et. al. 2002).

Na severovýchodní Moravě a Slezsku se vyskytuje roztroušeně na několika málo lokalitách. Na Novojičínsku byla *T. parnassicum* dosud známa pouze ze Štramberka (VAŠUT 2003), kde byla v roce 2008 ověřena na několika mikrolokalitách v bývalých lomech Dolní a Horní Kamenárka. Lokalita ve Straníku je ohrožena každoročními úpravami okolí kapličky místními farníky.

SEDLÁČKOVÁ (2008) tento druh v Černém a červeném seznamu cévnatých rostlin Novojičínska neuvádí. Bude vhodné zařadit *T. parnassicum* do kategorie C2 – silně ohrožené druhy.

Taraxacum prunicolor M. SCHMID, VAŠUT ET OOSTERVELD – pampeliška švestková
ČR: - SM: C2 NJ: –

76a. Moravská brána vlastní, **Štramberk** (6474b): Dolní Kamenárka, jižní svah, okraj pěšiny, 740 m JV kostela, 49°35'14,799"N, 18°7'32,400"E, 420 m n.m. (18. 5. 2008 leg. P. Kocián, rev. R. J. Vašut, herb. Petr Kocián)

76a. Moravská brána vlastní, **Štramberk** (6474b): Horní Kamenárka, okraj lomu, 49°35'24,099"N, 18°7'20,100"E, 460 m n.m. (14. 5. 2008 leg. P. Kocián, rev. R. J. Vašut, herb. Petr Kocián)

Jedná se o teprve nedávno popsany druh pampelišky ze sekce *Erythrosperma*. Celkové rozšíření na území České republiky je doposud málo známé. Na severovýchodní Moravě a ve Slezsku jsou známy 3 lokality (cf. SCHMID et al. 2004). Vyskytuje se zde na skalnatých výchozech, v lomech či podél pěšin.

SCHMID et al. (2004) udávají z Novojičínska jedinou lokalitu: podél lesní pěšiny na kopci Starý Jičín, která byla v roce 2008 ověřena. Na dvou nových mikrolokalitách ve Štramberku se *T. prunicolor* vyskytuje současně s běžnější *T. parnassicum*.

V Černém a červeném seznamu cévnatých rostlin Novojičínska bude vhodné zařadit *T. prunicolor* do kategorie C1 – kriticky ohrožené druhy.

Veronica dillenii CRANTZ – rozrazil Dilleniův

ČR: C4a SM: A2 NJ: –

76a. Moravská brána vlastní, **Nový Jičín** (6474a): vlaková stanice Nový Jičín – horní nádraží, na okraji kolejiště, několik desítek jedinců, 49°35'29,003"N, 18°1'8,67"E, 278 m n.m. (1. 5. 2009 leg. P. Kocián, NJM et herb. Petr Kocián)

V České republice se rozrazil Dilleniův vyskytuje na skalních stepích, výslunných stráních, na písčínách či okrajích borových lesů, méně často na úhorech, okrajích vinic, písčitých polích a pastvinách. (HROUDA 2000).

Celkové rozšíření druhu je na území ČR nerovnoměrné. Rozšíření *V. dillenii* na severní Moravě a ve Slezsku je nedostatečně známé, což je dáno zejména tím, že je často jako jarní terofyt přehlížen. Na území Novojičínska nebyla *V. dillenii* dosud zachycena.

V. dillenii je zařazena v Červeném seznamu cévnatých rostlin Moravskoslezského kraje jako neznámý taxon (A2). Vhodná kategorie pro Moravskoslezský kraj by byla C4 – druh vyžadující pozornost. V Černém a červeném seznamu cévnatých rostlin Novojičinska (SEDLÁČKOVÁ 2008) není uvedena. Vhodná kategorie pro Novojičinsko by byla C4 – druh vyžadující pozornost.

***Veronica filiformis* SM. – rozrazil nitkovitý**

76a. Moravská brána vlastní, **Nový Jičín - Loučka** (6474a): v trávníku v zahradě, ul. Za Humny, 49°35'19,08"N, 17°59'15,042"E, 289 m n.m. (18. 4. 2007 leg. J. Kocián, NJM et herb. Petr Kocián)

V České republice se jedná o nepůvodní taxon, pocházející z Kavkazu. Roste na trávnících (často sekaných), zahradách, v objektech zahradnictví, na lukách a březích řek, v parcích či na hřbitovech (JEHLÍK 1998). Celkové rozšíření druhu je na území ČR nerovnoměrné. Z území východní Moravy je známo pouze několik lokalit (cf. JEHLÍK 1998, HROUDA 2000).

GRULICH (2003) zmiňuje tři lokality na území Novojičinska: Klokočov, Polouvsí a Studénka, které byly zachyceny v průběhu floristického kurzu, který se konal v Novém Jičíně v roce 1999. Herbářově je dokladován z Trojanovic, Tiché a Frenštátu p. Radhoštěm (vše leg. M. Sedláčková, NJM)

Poděkování:

Děkujeme RNDr. Radimovi J. Vašutovi, Ph.D., za revizi položek rodu *Taraxacum*.

Literatura:

Batoušek P. (2005): Klíč k určování druhů rodu *Epipactis* ZINN rostoucích na území České republiky. – Roetziana, Brno, 35: 1-60.

Cimalová Š. (2006): Historické a recentní rozšíření vzácných druhů polních plevelů severní a střední Moravy a Slezska. – Čas. Slez. Muz. Opava (A), 55: 165-192.

Dostál J. (1998): Nová květena ČSSR. Vol. 1-2. – Academia, Praha, 506 pp.

Drda V. (2004): Ekologická studie invazního druhu *Sedum hispanicum* L. [Ecological study

of an alien invasive plant *Sedum hispanicum* L.: Bc. Thesis, in Czech.] – 27 p., Ms. [Bakal. pr. depon. in: Knihovna Katedry botaniky PřF Jihočeské univerzity, Č. Budějovice].

Dvořáková M. (2004): *Erechtites hieraciifolia* – starčekovec jestřábníkolistý – In: Slavík B. & Štěpánková J. (eds.): Květena České republiky, 7: 280-281. – Academia, Praha.

Ehrendorfer, F. & Hamann U. (1965): Vorschläge zu einer floristischen Kartierung von Mitteleuropa. – Ber. Deutsch. Bot. Ges. 78: 35-50.

Formánek E. (1887): Květena Moravy a rakouského Slezska, 1. díl – Brno, 824 pp.

- Grulich V. [ed.] (2003): Výsledky floristického kursu České botanické společnosti v Novém Jičíně (4.-10.července 1999). – Zpr. Čes. Bot. Společ., Praha, 38, Suppl. 2003/2: 89–174.
- Grulich V. (1992): *Sedum hispanicum* – rozhodník španělský – In: Hejný S. & Slavík B. (eds.): Květena České republiky, 3: 389-390. – Academia, Praha.
- Grulich V. (2004): *Senecio vernalis* – starček jarní – In: Slavík B. & Štěpánková J. (eds.): Květena České republiky, 7: 274-275. – Academia, Praha.
- Hrouda L. (2000): *Veronica filiformis* – rozrazil nitkovitý – In: Slavík B. (ed.): Květena České republiky, 6: 376-377. – Academia, Praha.
- Hrouda L. (2000): *Veronica dillenii* – rozrazil Dilleniův – In: Slavík B. (ed.): Květena České republiky, 6: 365-366. – Academia, Praha.
- Chrtek J. jun. (2004): *Hieracium maculatum* – jestřábník skvrnitý – In: Slavík B. & Štěpánková J. (eds.): Květena České republiky, 7: 564-565. – Academia, Praha.
- Chrtek J. jun. (2004): *Hieracium bifidum* – jestřábník dvouklaný – In: Slavík B. & Štěpánková J. (eds.): Květena České republiky, 7: 567-568. – Academia, Praha.
- Jatiová M. & Šmiták J. (1996): Rozšíření a ochrana orchidejí na Moravě a ve Slezsku – ArcaJiMfa, Třebíč, 544 pp.
- Jehlík V. [ed.] (1998): Cizí expanzivní plevele České republiky a Slovenské republiky. – Academia, Praha, 506 pp.
- Kubát, K., Hrouda, L., Chrtek, J. jr., Kaplan, Z., Kirschner, J. & Štěpánek, J. [eds.] (2002): Klíč ke květeně České republiky – Academia, Praha, 927 pp.
- Kubát K. (2006): *Digitaria sanguinalis* subsp. *pectiniformis* Henrard v Čechách. – Severočas. Přír. 38: 137-140.
- Mandák B., Pyšek P. & Bímová K. (2004): History of the invasion and distribution of Reynoutria taxa in the Czech Republic: a hybrid spreading faster than its parents. – Preslia, Praha, 76: 15–64.
- Otruba J. (1926): Úvod ke květeně československého Slezska.– Vlastiv. Sborn. Slez., Opava, 2: 283-396.
- Otruba J. (1930): Květena Štramberka.– Městská rada ve Štramberku, Příbor, 117 pp.
- Pavlík P. (2008): Černý a červený seznam cévnatých rostlin okolí Štramberka – stav v roce 2008. 8 p., – Ms. [Depon. in: Botanická zahrada a arboretum Štramberk, Štramberk].
- Procházka F. [ed.] (2001): Černý a červený seznam cévnatých rostlin České republiky (stav v roce 2000). – Příroda, Praha, 18:4-146.
- Prymusová Z. (2008): *Erechtites hieraciifolia* (L.) DC. – In: Plášek V. & Cimalová Š. [eds.], Zajímavé botanické nálezy z regionu severní Moravy a Slezska I., Čas. Slez. Muz. Opava (A), 57: 44-47.
- Pyšek P., Sádlo J. & Mandák B. (2002): Catalogue of alien plants of the Czech Republic. – Preslia, Praha, 74: 97–186.
- Sedláčková M. (1986): K výskytu vzácnějších polních plevelů na Novojičínsku. – Vlastiv. sborn. okresu Nový Jičín, Nový Jičín, 38: 143-154.

- Sedláčková M. (2008): Černý a červený seznam rostlin Novojičínska. – Vlastiv. sborn. Novojičínska, Nový Jičín, 58: 85-109.
- Sedláčková M. & Plášek V. [eds.] (2005): Červený seznam cévnatých rostlin Moravskoslezského kraje (2005). – Čas. Slez. Muz. Opava (A), 54: 97-120.
- Schmid M., Vašut, R. J. et Oosterveld P. (2004): *Taraxacum prunicolor* spec. nova, a new species of the *Taraxacum scanicum* group (sect. *Erythrosperma*). – Feddes Report. 115: 220-229.
- Skalický V. (1988): Regionálně fytogeografické členění – In: Hejný, S. & Slavík, B. (eds.), Květena České socialistické republiky, 1: 103-121.
- Slavík B. (2000): *Kickxia spuria* (L.) Dumort. – úporek pochybný – In: Slavík B. (ed.), Květena České republiky, 6: 347-348.
- Slavík B. (2004): *Ambrosia artemisiifolia* – ambrózie peřenolistá – In: Slavík B. & Štěpánková J. (eds.), Květena České republiky, 7: 468-472.
- Štech M. (2004): *Logfia arvensis* – bělolístka rolní – In: Slavík B. & Štěpánková J. (eds.), Květena České republiky, 7: 95-96.
- Štěpánek J. & Holub J. (1997): *Dipsacus laciniatus* – štetka laločnatá – In: Slavík B. (ed.), Květena České republiky, 5: 533-534.
- Vašut R. J. (2003): *Taraxacum* sect. *Erythrosperma* in Moravia (Czech Republic): Taxonomic notes and the distribution of previously described species. – Preslia, Praha, 75: 311–338.
- Vozárová M. & Sutory K. (2001): Index herbariorum Reipublicae bohemicae et Reipublicae slovacae.– Zpr. Čes. Bot. Společ., Praha, Příloha 2001/1.